

Kedves Károlyi,
Köszönöm december 11-i levelét. Ma írtam Edennek, Butlernek és Law-nak, csatolva az Ön levelének másolatát, és sürgettem őket, hogy keressék meg Önt.

167. GYOMAI IMRE KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Párizs, 1945. december 15.)

Kedves Elnök Uram, soraimmal bemutatom önnek Georges Teznet barátomat és szerkesztőmet, aki a Front National című napilap számára szeretné Önt meginterjúvolni. Azt hiszem, kedves Elnök Uram, hogy kollégám egy nagy és minden tekintetben érdekes nyilatkozattal fog Párizsba visszatérni.

Jómagam a napokban jöttem vissza Nürnbergből, ahol az emberiség legbűnösebb banditáit láttam. Itt Párizsban különösebb dolgok nem történnek. Bölöni Gyurka már otthon van, én, mihelyt kitavasodik, ugyancsak útra kelek. A mozgalomról nem tudok sokat, csak annyit, hogy létezése magyar szempontból nagyon hasznos.

Legközelebb hosszán és részletesen fogok írni Elnök Uramnak; addig is a Nagyszony kezét tisztelettel csókolom, Önt pedig a régi hódolattal üdvözlöm.

PIL 704. f. 81. ó. e. (eredeti)

168. KÁROLYI MIHÁLY ÉS PRÁGER JENŐ BÖHM VILMOSHOZ

(London, 1945. december 18.)

Kedves Böhm!

Most veszem december 12-ről kelt második leveledet, és arra a következőkben válaszolok:

(Ezt a levelet sógornődnek diktálom, Práger lakásán, akivel előzetesen átbeszéltük az adandó válaszokat.)

Ismételten örömmel fejezem ki, hogy a párt hivatalosan is arra kért, hogy mielőbb jöjjél haza. Ezt ugyan előbb is megtehetted volna.

Ami az én hazautazásomat illeti, amint előző levelemben megírtam, még a tél folyamán szeretnék útra kelni. A feleségem jobban van ugyan, de azért úgy kell azt az utat rendeznem, hogy minél kevesebb veszély származhassék reá. Még meg kell hogy beszéljem az orvosokkal, hogy mit tanácsolnak, egy rövid repülőutazást, avagy egy hosszabb[at] - Párizsba repülővel, onnan Orient expresszel Ausztriába és Innsbruckból vagy Bécsből autón Budapestig.

Most pedig átadom a szót Prágernak!, akivel együtt megbeszéltük a modus procedendit.

Károlyi Mihály

Kedves Vili! Az Elnök úrral átbeszélve mindazt, amit a ruhaakcióval kapcsolatosan írtál, ugyancsak a gépek javítására vonatkozó dolgokat, s arra a megállapodásra jutottunk, hogy ennek az ügynek az érdekében egy akciót indítunk, és pedig olyként, hogy az Elnök úr és az én személyes ismerőseim, akiknek a dolgok hozzászólásához lehetőségük van, azoknak segítségét vegyük igénybe. Biztosíthatlak, hogy mindent meg fogunk tenni, hogy az akció sikerüljön, de hogy az Elnök úr szavait idézzem, nem szabad, hogy a dolog olyan színezetű legyen, „mintha ez egy emigráns fohászkozás lenne”. Az nagyon

érdekes, hogy az Elnök úr ugyanazon konklúzióra jut, amit én a tegnapelőtti levelemben írtam Neked, pedig erről az Elnök úrral egy szót sem beszélünk, hogy borzasztó nehéz minden megbízatás nélkül odaállni, valamit kérni, s az ember igazán csak azt mondhatja nagy általánosságban, hogy a magyar nép érdekében. De sem nem mondhatjuk, hogy a kormány, sem pedig hogy valamelyik párt felkérése alapján. Ez nem fog megzavarni bennünket, hogy ezt az akciót elindítsuk, és ha lehetséges, sikerre is vigyük, de az Elnök úr arra kér, és ezt én is csak aláhúzhatom, hogy valamilyen formában ezt hazulról hivatalosan vagy félhivatalosan támasszák alá. Ha más nem, a párt kérje fel az Elnök urat, hogy ebben az ügyben tegyen meg mindent, avagy a magyar bányamunkások szakszervezete forduljon egy ilyen kéréssel rajtunk keresztül, hogy mi az itteni illetékeseknek, illetve az angol bányászszakszervezeten keresztül is előmozdíthassuk. De ettől függetlenül Elnök úrral megállapodva elkészíték egy memorandumot, melyet illetékes helyre juttatunk, és személyes tárgyalásokat fogunk folytatni azokkal, akik az ügyet elintézni tudják, az Elnök úr és én.

Kérek ezt csak röviden akartam vázolni, most pedig az Elnök úr folytatja a levelet.
Szeretettel Jenő

Én igen örülök, és csak azt remélem, hogy sikerülni fog azon terved, hogy visszautazásodat Londonon keresztül fogod megtenni.

Örültem hallani, hogy mindenki „hazavárja Károlyit”. Félek azonban, hogy ez a mindenki egy kis overstatement,¹ és inkább Böhmnnek egy Wunschtraumjáról² van szó. Itt mellékelten küldök Neked Londonban élő jogtanácsosom, pesti ügyvéd, volt társa Vámbéry Rusztemnak hozzám intézett levelének kópiáját. Ezt csak azért küldöm be, hogy lásd, hogy mennyi minden komplikált kérdés merül fel a Károlyi-pertörlés nélkül, azaz helyesebben ha nem egy törvénycikkkel nullifikálják ezt az egész Károlyi-pert, amely már nem is egy Dreyfus-pernek, hanem egy boszorkánypernek növi ki magát a jogászok körében. Mint láthatod leveléből, még a körözés is fennáll ellenem és Feleségem ellen.³ Nem mintha ez hatatérésebben zavarna, nem mintha attól félnék, hogy a magyar határon lefognak. Ilyen félelmeim nincsenek. De egy kissé ellentétben áll azzal, amit Te jómagad is írsz, hogy mindenki hazavár. Lehet, hogy az ügyész is. Visszatéréseddel kapcsolatosan arra kérek, hogy az ügyet úgy vedd a kezedbe, mint azt előző leveleidben írtad. Egy generál elintéztést kívánok és ezt az újra és újra felbukkanó dolgot egyszer és mindenkorra elintézve látni. Számptalan magyar látogatónak tettem említést egyik vagy másik dologra, hogy ez vagy az miért nincs elintézve otthon, s akkor mindig az a válasz: ez csak azért van, mert nem gondoltunk rá. Elfelejtettük. Ilyen volt például Szabó⁴ válasza arra a kérdésemre, hogy miért van az új magyar pénzen a Szent István-i magyar korona. Ezt is elfelejtették levenni. Vagy a jogfolytonosságot akarják fenntartani? Szabónak különben az volt a véleménye a velem folytatott beszélgetés után – amint ezt Havasnak elmondotta –, hogy az a baj, hogy Károlyi a múltban él, szörzálhasogató, és hogy kavicsokat akar eltávolítani, mikor sziklákat kellene eltávolítani. Nem hiszem, hogy az utódtállamok illetékesei észre ne vennék, hogy a magyar ötpengősön a szentistváni korona díszlik. Az ilyen pénzen váltott jegy Prágába, még ha Gyöngyösi is veszi a jegyet, bizonyos bizalmatlanságot von maga után.

Remélem, hogy fogunk Tőled állandóan híreket kapni és kontaktusban maradunk.
Ismételten meleg üdvözlettel

PII. 939. f. 28. ó. e. (eredeti)

¹ Túlzás (angol).

² Vágyálmáról (német).

⁴ Lévy mellékelt, december 13-i levelében azt adja elő, hogy 9590/1945 sz. rendelet az 1918–19-es forradalmak résztvevőinek rehabilitálásáról jogilag nem mindenben alkalmazható Károlyi esetére. Ha a kormány eltekint ezekről a jogi problémáktól, akkor Károlyinak birtokából csak 300 hold jár, de visszajárnak üzemei, a parádi fürdő, az Egyetem utcai palota, a feltalálható ingóságok. Kártérítés terhelné József öccse örökösét (fiát), ezt azonban aligha lenne miből fedezni. Igyekezik hozzáértő pesti ügyvédeknel érdeklődni a vonatkozó joggyakorlat felől. Érdeklődik Károlyiné várható öröksége (szlovákiai erdő) felől is.

¹ Szabó Zoltán.

169. CZAKÓ AMBRÓ KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Toronto, 1945. december 20.)

Mélyen Tisztelt Elnök Uram,

engedje meg, kérem, hogy őszinte jókívánásaimat tolmácsoljam a karácsonyi ünnepek s az új év alkalmával. Adja a jó Isten, hogy továbbra is jó erőben és jó egészségben folytathassa azt a küzdelmet, amelyet a magyar nép boldogsága és jövője érdekében számos évtizeden át teljes önzetlenséggel, sok szenvedéssel és kitartással végzett.

Én nagyon jól látom (és rajtam kívül sokan mások), hogy ami otthon jó és egészséges, az a 18-as októberi forradalom célkitűzésének a megvalósítása, s éppen ezért sajnálom, hogy nem nevezik annak, aminek nevezniök kellene, s nem szankcionálják a kezdeményezője személyi presztízsevel. Magyarán mondva: a „KÁROLYI” földreform valamiképp a nemzet teste természetes óhajtságának a kiegészítését jelenti, s ennél fogva a nemzet legőszintébb ténye, amely mindenkire nézve *bensőleg* éppúgy kötelező, mint akár a magyar nyelv; míg ugyanaz a földreform a Károlyi név nélkül „kommunista”, tehát idegenből ránk kényszerített aktusnak lesz minősíthető a reakció részéről, amint arra alkalmuk adódik. És ugyanez áll minden egyéb reformra, bármilyen jószándékú legyen is az. Én csodálom, hogy otthon ezt nem vették észre. Hogy nem vették észre azt, hogy mélyen tisztelt Elnök úr neve és jelenléte magyarrá és nemzetivé tenné és a magyar történelem *folytonosságába* állítaná be azt, ami így, a távollétében, a rosszakaratú agitáció kezében ránkerőszakoltnak s a nemzetre nézve idegennek lesz majd minősíthető. Ez nemcsak a földreformra vonatkozik, hanem egyéb reformalkotásokra is. Életbevágó jelentőségű volna, hogy azok személye és neve kapcsolódjék össze az új nemzeti létesítménnyel, akik ezeket megkezdték, és rajtuk állandóan dolgoztak. Nekünk nemcsak csinálni kell valamit, hanem azt a csináltat, az újat meg is kell tudnunk tartani. Amilyen biztos vagyok afelől, hogy a Károlyi Mihály otthoni elnöksége alatt létesített földreform és egyéb reform meg is szilárdulna, kétségeim támadnak a jövőjükre nézve, ha arra gondolok, hogy „az orosz megszállás alatt kikényszerített reformokat” a feudális reakció és általában félrevezetett nacionalista, nemgondolkodó tömeg egyszerűen magyarellenesnek fogja minősíteni.

Röviden: nekem erős meggyőződés az, hogy Elnök úrnak otthon kellene lenni, és pedig elnöki méltóságban és tekintélyben a magyar nép és országunk jövője érdekében. Hogy ez mielőbb bekövetkezzék, azt őszintén óhajtja
mindenkor hűséges híve:

Czakó Ambró
a kanadai demokratikus magyarság díszelnöke